

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
Päijänne nationalpark**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att Päijänne nationalpark inrättas i Padasjoki, Asikkala och Sysmä kommuner såsom ett i lagen om naturskydd (71/23) avsett särskilt skyddsområde. Genom fridlysningen skyddas den sista någotsånär obebyggda arkipelagen i södra Päijänne vars geologi och natur har stor betydelse. Nationalparken föreslås omfatta ett femtiotal öar och skär, en del med åsar som långsamt sluttar mot sandstränder, andra åter branta bergsklackar. Då propositionen antas kan statsrådets principbeslut av år 1987 om skydd

av Kelvenneområdet omsättas. En av holmarna och en del av en annan ingår i 1990 års principbeslut om strandskyddsprogrammet. Pulkkilanharju naturskyddsområde, som inrättades genom förordning år 1982, ingår i sin helhet i den föreslagna nationalparken. Staten äger den mark där Päijänne nationalpark ligger, och dess areal är ca 980 hektar.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

Under de senaste tio åren har nätverket av finländska nationalparker kompletterats betydligt. Men det finns i alla fall bara två nationalparker där vi bevarar de internationellt sett speciellt värdefulla stora insjöområden som är typiska för Finland. Dessa två är Linnansaari nationalpark, som inrättades år 1956 och utvidgades år 1982, och Kolovesi nationalpark, som inrättades år 1990. Vartdera av dessa skyddsområden ligger i Stor-Saimen. Päijänne nationalpark är alltså den första nationalparken utanför Stor-Saimenområdet i vilken naturen i de stora insjöarna bevaras. Då nationalparken inrättas, avhjälpes en av de mest väsentliga bristerna i det nuvarande nätverket av nationalparker.

Päijänne nationalpark omfattar en central del av den bäst bibehållna arkipelagen med representativ natur och representativa landskap

i den stora sjön Päijänne. Den omfattar ett femtiotal obebyggda öar och holmar och delar av bebyggda öar. Vissa är branta bergsklackar och moränöar som är typiska för bergslandskapet i Päijänne, andra ingår i två längsåsområden och har sandstränder. Av de bergiga öarna har de äldsta delarna uppkommit för inemot 2 miljarder år sedan, medan åsarna härstammar från efterdynningarna till den senaste istiden för omkring tiotusen år sedan.

Den viktigaste ön i nationalparken är Kelvenne, som ligger invid Padasjokifjärden. Den hör till de största och ståtligaste öarna med åsar i vårt land, och dess kullriga silhuett sätter sin prägel på landskapet i hela södra Päijänneområdet. Den åtta kilometer långa ön smalnar på sina ställen och blir ett lågt näs eller en sandrevel men breder sedan åter ut sig till en inemot en kilometer bred åsrygg. Utmed åsslutningarna finns väl utvecklade och lätt synliga strandvallar och terrasser, som hör ihop med efteristidens utvecklingshistoria i området.

Det finns rikligt med gropar i åsen, som uppstått då stora isblock som begravts i marken smultit. På botten av dessa finns kärrförekomster av olika slag, i en ligger en göl med öppet vatten. I norra delen av ön, där åsbildningen möter berggrunden, har långsgående moränåsar sköljts upp. Den stora attraktion som Kelvenne har beror på de sandiga vikbottarna och uddarna och framför allt de lagunartade små och större vikarna, av vilka en del är kanterna till åsgropar på botten av Päijänne, andra blåsar till de stora åsformationerna.

Nationalparken omfattar också delar av en annan viktig moränö, Pulkkilanharju. Den är en välkänd sevärdhet, vars centrala delar inköptes till staten huvudsakligen under 1950-talet. De delar som då införskaffades har sedan år 1982 varit ett naturskyddsområde. Pulkkilanharju är inte lika orört som Kelvenne. Ön är förbunden med fastlandet med vallar och broar, och där går en landsväg. Då Karisalmi bro byggdes, grävdes åsen sönder på sitt smalaste ställe. På stränderna utanför naturskyddsområdet har tät fritidsbebyggelse uppstått. Men med tanke på hur användningen av nationalparken skall läggas upp, på åsgeologin och strandskyddet samt landskapsskyddet i södra Päijänne utgör den statsägda marken på Pulkkilanharju i alla fall en väsentlig del av nationalparken.

Det finns ett brett spektrum av skogstyper i nationalparken. De förhärskande är blandskogar av lingontyp med tall och björk. Åsöarna och Pulkkilanharju karakteriseras av rena, parkartat ljusa pelarrader av tall. På många ställen finns skog av ljungetyp ovanför sandstränderna. På de allra kargaste klipporna kan bara lavar och de långsamt växande furorna göra sig gällande. Med tanke på skyddet av arterna är de viktigaste områdena de lundartade moarna, halvlundarna och lundarna, som har tät buskvegetation och artrika fållager. De lundartade skogarna förekommer främst på Kelvenne och Virmailansaari. I vissa lundar finns det utöver gran, björk och sälg också enstaka skogslindor och lönnar. På Virmailansaari bildar lindarna ställvis dungar med flera individer. Utmed stranden av bäckarna finns också de bästa klibbalslundarna och ormbunksdungarna i nationalparken.

På Neitsaari, Haukkasalo och en del av Pulkkilanharju finns tidigare betesmarker och hagmarker, vilkas vegetation klart avviker från den övriga omgivningen. I synnerhet utmed

branterna, i stenrösende och utmed öarnas klippstränder finns åldriga tallar med horisontalt utbredd krona. Enstaka uråldriga tallarreser sig här och där över de övriga träden. Utmed åsslutningarna finns masurtall och masurbjörk.

Strandtyperna varierar från låga sanddynsområden, morän och mjåla till skrovliga bergsbranter eller släta klipphällar som slipats först av inlandsisen och senare av vattnet. Krafterna i vattenbrynet har också skapat sandrev och höga eroderade branter. Strand- och vattenvegetationen är njugg speciellt utmed de klippiga och bergiga stränderna, likaså i stränderna mot de stora fjärdarna där vågsvallet inverkar kraftigt. Rikligare vegetation förekommer endast i de skyddade bukterna och lagunerna kring moränöarna. Deras stränder är ofta kringgärdade av ett bälte med klibbals- och björklundar.

I vattnen kring nationalparken trivs de rena fjärdarnas fåglar, som behöver lugn och ro. Den synligaste och den som hörs mest är storlommen. Sandstränderna har sin karakteristiska fågelfauna, som emellertid har decimerats under de senaste decennierna på grund av den ökade rekreationen utmed stränderna. Nationalparkens små holmar och kobbar är måsarnas boplatser. Området på Virmailansaari hör till de bästa för skogsfågel och speciellt hönsfåglar. I övrigt häckar och jagar för området typiska skogs-, strand- och vattendjur i nationalparken. Karisalmi i Pulkkilanharju har blivit en viktig fågelskådarpå plats i synnerhet under flyttningstiden.

2. Beredningen av ärendet

Delegationen för miljövård föreslog år 1973 att en 900 hektars nationalpark skulle inrättas i området. Nationalparkskommittén åter föreslog i sitt betänkande av år 1976 (komm.bet. 1976:88) att Kelvenne nationalpark skulle inrättas i södra Päijänne med en areal av ca 1 060 hektar. Men Kelvenne nationalpark togs dock inte med i statsrådets principbeslut av den 24 februari 1978 om inrättandet av nya national- och naturparker. Största delen av den föreslagna Päijänne nationalpark är skyddsområde enligt den år 1979 fastställda första regionplanen för området. De statsägda områden som införskaffats på Pulkkilanharju fridlystes år 1982 genom en förordning (405/82). Naturs-

kyddsområdets areal är 72 hektar. Både Kelvenne och moränöarna norr om den och åsformationen Pulkkilanharju faller inom det riksomfattande åsskyddsprogrammet, som statsrådet fastställde år 1984.

Kelvenneområdet nämns i statsrådets redogörelse till riksdagen om miljövård av den 28 september 1984 som ett av de områden för vilka frågor som gäller skydd och tidtabell skall undersökas under de närmaste åren. År 1987 fattade statsrådet också ett principbeslut om att ett 600 hektar stort skyddsområde skulle inrättas på Kelvenne och de närliggande öarna. En ö som tillfallit staten genom arv och en del av en annan ö faller inom ramen för statsrådets principbeslut av år 1990 om strandskyddsprogrammet. Förbundet Päijät-Hämeen liitto och Padasjoki och Asikkala kommuner har många gånger framfört förslag om att Kelvenne och arkipelagen däromkring skall göras till en nationalpark.

I nationalparken ingår drygt 300 hektar statsägd mark som är i forststyrelsens besittning. Huvuddelen av den mark som ingår i nationalparken har införskaffats till staten genom köp eller ägobyten. År 1983 köpte staten ett 10 hektars område av lägenheten Kuninkaankoivikko på Pulkkilanharju. År 1990 skedde ett ägobyte och en marktransaktion mellan staten och Oy Forsbygård Ab, varvid ett 230 hektar stort område av Kelvenne moränö övergick i statens ägo. Följande år fick staten på motsvarande sätt av Tavastehus stad den resterande delen av Kelvenne och de norr därom liggande moränöarna med en sammanlagd yta av 290 hektar. År 1992 inhandlades den 64 hektar stora ön Neitsaari för att bli en del av nationalparken.

Utlåtanden om förslaget har begärts av jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, handels- och industriministeriet, forststyrelsen, lantmäteristyrelsen, vägförvaltningen, sjöfartsstyrelsen, länsstyrelsen i Tavastehus län, länsstyrelsen i S:t Michels län, förbundet Päijät-Häme, Padasjoki, Asikkala och Sysmä kommuner samt av Finlands naturskyddsförbund. Remissinstanserna förhåller sig positivt till att en nationalpark inrättas. Forststyrelsen, länsstyrelserna i Tavastehus och S:t Michels län, förbundet Päijät-Häme, Padasjoki och Asikkala kommuner och Finlands naturskyddsförbund föreslår att nationalparken skall utvidgas eller göras mer omfattande genom senare markköp eller ägobyten. Propositionen har på

basis av utlåtandena försetts med vissa tillägg och ändringar. En del av de ställningstaganden och förslag som ingick i utlåtandena kan beaktas vid planeringen av dispositionen och underhållet av Päijänne nationalpark och då parkens ordningsstadga skrivs.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och personal

De områden som införskaffats för Päijänne nationalpark befinner sig huvudsakligen i forststyrelsens besittning och vård. Neitsaari är i miljöministeriets besittning. Två fågelskär är i vatten- och miljöstyrelsens besittning. Innanför Pulkkilanharju naturskyddsområde finns två små grusparceller som innehas vägväsendet. Avsikten är att miljöministeriets, vatten- och miljöstyrelsens och vägförvaltningens områden skall föras över i forststyrelsens besittning. I vägväsendets utlåtande om regeringspropositionen framgår att det inte finns användning för dessa parceller och att vägväsendet inte motsätter sig att de övergår i forststyrelsens besittning. Därigenom har inrättandet av nationalparken inga nämnvärda organisatoriska verkningar.

Allemansrätten måste inskränkas i nationalparken. Det behövs styrning av rekreationen och utfärderna i området så att de olägenheter som åsamkas naturen kan förebyggas eller skäras ned till ett minimum. Behovet och omfattningen av guidning, naturvård och begränsning av rörelsefriheten i Päijänne nationalpark undersöks i samband med att underhålls- och dispositionsplanen utarbetas.

Då forststyrelsens organisation reformerades den 1 maj 1992 övergick personal som friställdes från skogsbruksuppgifterna till att arbeta med skötseln av naturskyddsområden. En del av denna ökning av de personella resurserna riktas in på planering, skötsel och övervakning av Päijänne nationalpark.

4. Propositionens ekonomiska och övriga verkningar

Anskaffningen av öar och holmar i södra Päijänne till staten har pågått i flera år, på sistone uttryckligen med tanke på en nationalpark. Hittills har sammanlagt ca 14 miljoner mark använts för ändamålet. Vid ägobyten har

statsägda områden överlåtits till ett värde av sammanlagt ca 12 miljoner mark. Av den ca 980 ha stora arealen av Päijänne nationalpark är ca 850 hektar skogsmark, ca 130 hektar tvinmark och impediment. Vattenområdena täcker en dryg hektar. Ca 220 hektar av nationalparken består av forststyrelsens tidigare ekonomiskogar. Det finns tre arrendestugor i nationalparken. Deras arrendeavtal gör ut senast år 2000.

För skötseln och övervakningen av nationalparken och ordnandet av service för allmänheten används huvudsakligen de årliga anslagen i statsbudgeten för skötsel av naturskyddsområden. Sommartid bör en guide eller guider avlönas för området. Det är ändamålsenligt att guidningen läggs upp i samråd med kommunerna. Härigenom kan bland annat kostnadsnyttorelationen göras så god som möjligt.

Då nationalparken inrättas har detta inga direkta menliga verkningar på sysselsättningen. På längre sikt är verkningarna på sysselsättningen i området positiva. Päijänne nationalpark blir en viktig attraktion i området som drar till sig insjöturism och därigenom skapar bättre möjligheter för långsiktig och hållbar turismnäring och ytterligare bidrar till att verksamhetsförutsättningarna för de etablerade mindre turistföretagen i området förbättras.

Att lagen antas inverkar inte på kommunernas intäkter av skogsbeskattningen, eftersom staten efter det att Päijänneområdet har blivit en nationalpark med stöd av 5 a § lagen om naturskydd ersätter kommunerna för den minskning av skogsskatteintäkten som motsvarar den minskade avkastningen från dessa områden. Det årliga beloppet har beräknats till ca 70 000 mk.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 §. I paragrafen stadgas att Päijänne nationalpark, som är ett i lagen om naturskydd (71/23) avsett särskilt skyddsområde, inrättas på områden som staten äger i Padasjoki, Asikkala och Sysmä kommuner. I detta sammanhang stadgas om syftet med att naturskyddsområdet inrättas.

2 §. Gränserna för nationalparken har märkts ut på den karta som fogats till regeringens proposition.

I detta lagrum ingår även ett stadgande om rågång och utmärkning av gränserna för nationalparken, som är lika lydande som motsvarande stadganden i andra lagar om inrättande av naturskyddsområden. Jord- och skogsbruksministeriet har den 15 juni 1982 fattat beslut om utmärkande av gränserna för vissa på staten tillhöriga områden avsatta naturskyddsområden (449/82). Avsikten är att gränserna också för Päijänne nationalpark skall märkas ut enligt detta beslut.

3 §. I paragrafen ingår ett stadgande om rätten till omhändertagande som ankommer på den myndighet som övervakar naturskyddet. Stadgandet har samma innehåll som motsva-

rande stadganden i lagarna om inrättandet av andra naturskyddsområden.

4 §. Avsikten är att inom ramen för tillbudsstående anslag för Päijänne nationalpark förvärva ytterligare områden som är värdefulla med tanke på den helhet som skall skyddas. Ett område som uttryckligen införskaffats för att införlivas med nationalparken bör kunna anses höra till parken direkt. Detta förfarande underlättar avsevärt den administrativa proceduren. Det för nationalparken förvärvade området kan därefter vid en styckningsförrättning eller genom ett administrativt beslut av lantmäterimyndigheterna officiellt konstateras höra till skyddsområdesfastigheten utan andra uttryckliga beslut. Inte heller någon separat rågångsförrättning vore av nöden, om gränserna för skyddsområdet tidigare har bestämts vid styckning eller annan lantmäteriförrättning.

Fridlysningsbestämmelserna för skyddsområdet träder i kraft i det därtill fogade området då införlivningen antecknats i fastighetsregistret.

Behovet av och möjligheterna till en utvidgning av nationalparken undersöks i första hand i samband med regionplanläggning och generalplanarbete i kommunerna. Avsikten är att de i planerna anvisade områdena för utvidg-

ning av nationalparken skall införskaffas till staten.

5 §. Med stöd av 2 § 2 mom. lagen om naturskydd ges fridlysningsbestämmelserna för särskilda skyddsområden såsom nationalparker genom förordning. Dessutom kan det vara nödvändigt att stadga om vissa andra frågor i anslutning till användningen och skötseln av området.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Syftet med att Päijänne nationalpark inrättas är att de områden som hör till parken skall bevaras i naturtillstånd. Närmare stadganden om fridlysningsbestämmelserna för nationalparken utfärdas genom förordning. Till förslaget fogas ett utkast till förordning om Päijänne nationalpark, som innehåller fridlysningsbestämmelserna och vissa andra bestämmelser. I fråga om de förbud som råder i Päijänne nationalpark stadgas, såsom i allmänhet i fråga om naturskyddsområden, om vissa undantag som behövs med tanke på skötseln och användningen av området.

Det är nödvändigt att i nationalparken begränsa tältning och lägerliv på basis av allemansrätten, i vissa områden också rörelsefriheten under fåglarnas häckningstid.

Bestämmelser om vad som är tillåtet respektive förbjudet i Päijänne nationalpark kommer att tas in i områdets ordningsstadga. I bestämmelserna ingår å ena sidan fridlysningsbestämmelserna på basis av stadgandena i förordningen, å andra sidan de bestämmelser som staten i egenskap av markägare också annars är berättigad och skyldig att utfärda i fråga om användningen av sina naturskyddsområden.

Avsikten är att en dispositions- och underhållsplan skall läggas upp för användningen och skötseln av nationalparken.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfast.

Med stöd av vad som ovan anförts föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Päijänne nationalpark

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Syftet med inrättandet av nationalparken

För att skydda en representativ arkipelag jämte naturen i därtill hörande stränder och skogar i en av våra stora sjöar, för att främja miljöforskningen och intresset för naturen samt med tanke på rekreation i naturen och friluftsliv inrättas såsom ett i lagen om naturskydd (71/23) avsett särskilt skyddsområde Päijänne

nationalpark på områden som staten äger i Padasjoki, Asikkala och Sysmä kommuner.

2 §

Nationalparkens läge och gränser

Päijänne nationalpark omfattar ca 980 hektar, och dess gränser har dragits upp med en röd streckad linje på den bifogade kartan.

Nationalparkens område bildas till en fastighet enligt stadgandena i lagen om skifte (604/51).

Nationalparken skall märkas ut i terrängen så att ett tillräckligt antal skyltar som anger parkområdet placeras ut i de markområden som hör till nationalparken.

I fråga om de skyltar och andra märken som skall placeras ut i nationalparken gäller vad därom separat stadgas.

3 §

Rätt till omhändertagande

Den myndigheten som övervakar naturskyddet och vakten i naturskyddsområdet har samma rätt att omhänderta jakt- och insamlingsredskap och andra redskap som någon har använt eller ämnar använda i strid med de stadganden eller bestämmelser som skall följas i nationalparken. Samma rätt till omhändertagande gäller även djur som olovligen fångats och växter som olovligen har plockats i området och allt annat som inte får tas eller användas i naturskyddsområden.

Helsingfors den 18 december 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

4 §

Införlivning av områden i nationalparken

Ett område som övergår i statens ägo och om vars användning för utvidgning av nationalparken beslutats i samband med förväret anses utgöra en del av nationalparken.

Fridlysningsstadgandena och -bestämmelserna i ett område som anskaffats för införlivning i nationalparken träder i kraft då införlivningen har antecknats i jord- eller fastighetsregistret. Bildandet av en fastighet av ett sådant område sker enligt stadgandena i lagen om skifte.

5 §

Närmare föreskrifter

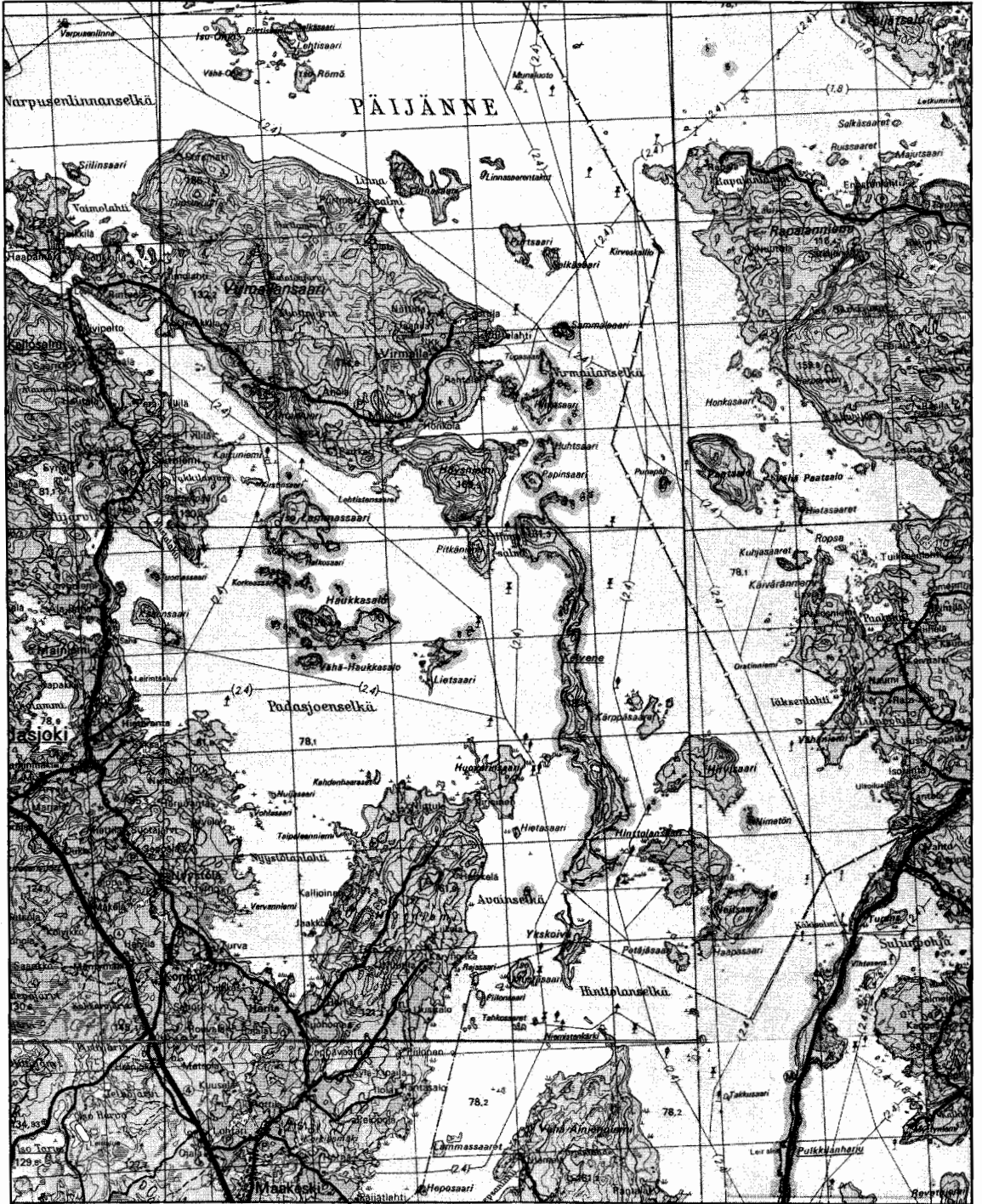
Närmare föreskrifter om verkställigheten av denna lag ges genom förordning.

6 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs förordningen den 28 maj 1982 om Pulkkilanharju naturskyddsområde (405/82).

Miljöminister *Sirpa Pietikäinen*

BILAGA PÄIJÄNNE NATIONALPARK

Asikkala, Padasjoki, Sysmä 2134 09,12, 3112 03, 2143 07,08,10,11, 3121 01 ,02

Förordning om Päijänne nationalpark

På föredragning av miljöministern stadgas med stöd av 2 § 2 mom. lagen den 23 februari 1923 om naturskydd (71/23) och 5 § lagen den 199 om Päijänne nationalpark:

1 §

Förbud

I Päijänne nationalpark är det förbjudet att

- 1) uppföra byggnader och konstruktioner och anlägga vägar,
- 2) dika, ta marksubstanser eller på annat sätt skada mark- eller berggrunden,
- 3) ta eller skada träd, buskar eller andra växter eller delar av dem,
- 4) döda, fånga eller ofreda vilda ryggradsdjur eller förstöra deras bon och att fånga eller samla ryggradslösa djur, och att
- 5) slå läger eller göra upp öppen eld.

Även andra åtgärder som kan inverka oförmanligt på naturförhållandena, landskapet eller växt- och djurarternas fortbestånd är förbjudna i nationalparken.

2 §

Tillåtna åtgärder

I Päijänne nationalpark är det, så länge områdets syfte inte äventyras, tillåtet att

- 1) uppföra och hålla i stånd byggnader och konstruktioner och anlägga stigar som behövs för områdets skötsel och underhåll, för forskning, guidning av allmänheten, friluftsliv och besök i området,
- 2) plocka bär och matsvamp,
- 3) hålla i stånd allmänna vägar och vattenfarleder,
- 4) återställa den naturliga utvecklingen i området och sköta den traditionella miljön så

som närmare anges i dispositions- och underhållsplanen,

- 5) vidta åtgärder i samband med räddningstjänst och brandbekämpning, samt
- 6) utföra kartläggnings- och lantmåteriarbeten.

I nationalparken är det tillåtet att slå läger och göra upp öppen eld, att ta i land och att hålla båt, fartyg eller annat vattenfordon på de platser som anges i ordningsstadgan.

3 §

Åtgärder med tillstånd av forststyrelsen

I Päijänne nationalpark är det, så länge områdets syfte inte äventyras, med forststyrelsens tillstånd tillåtet att

- 1) för forskning eller andra vetenskapliga ändamål eller för undervisning döda eller fånga djur och att samla växter och växtdelar, bon av djur och mineralprov,
- 2) att decimera antalet individer av en växt- eller djurart, om arten har förökats sig alltför mycket eller annars blivit skadlig,
- 3) fiska,
- 4) bygga och underhålla säkerhetsanordningar för sjöfarten samt trafikmärken och ljussignaler i farleder och utföra smärre röjningsarbeten så att dessa anordningar syns,
- 5) bedriva geologisk forskning och malmletning, samt
- 6) underhålla el- och telefonlinjer samt el- och telefonanläggningar.

4 §

Dispositions- och underhållsplan

För Päijänne nationalpark utarbetas en dispositions- och underhållsplan.

Nationalparken kan med tanke på skötsel och användning delas in i olika delar. Grunderna för underhålls- och dispositionsplanen (*stomplanen*) fastställs av miljöministeriet.

5 §

Särskilda stadganden

De stadganden enligt vilka vissa åtgärder är tillåtna i Päijänne nationalpark medför inte för någon större rätt än han annars åtnjuter.

Miljöministeriet kan tillåta även andra än i 2 och 3 §§ avsedda åtgärder som inte står i strid med nationalparkens syfte och som behövs för dess ändamålsenliga skötsel eller användning.

6 §

Förvaltningen av nationalparken

Päijänne nationalpark är i forststyrelsens

besittning och vård med undantag av de allmänna vägarna, som är i vägverkets besittning.

7 §

Närmare föreskrifter och anvisningar

Närmare föreskrifter om verkställigheten av denna förordning ges vid behov av miljöministeriet.

Anvisningar om hur gränserna för Päijänne nationalpark bestäms ges av lantmäteristyrelsen.

8 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 199 .

Arrendeavtal för områden inom nationalparken förblir i kraft under den tid som respektive avtal anger. Arrendeavtalen för områden med fritidsbostäder förnyas inte, inte heller ingås nya arrendeavtal för dem.

